

© KARAKARGA YAYINLARI 243

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

SEYRÜSEFER:
“Gökkuşağına Sahipti Ruhü”

Genel Yayın Yönetmeni: M. K. Perker
Yayın Koordinatörü: Mesud Ata
Editörler: Uğur Batı - Gülşah Elikbank
Redaksiyon: Elif Hopyar
Fotoğraflar: Kerim Suner
Şiirler: Uğur Batı
Reklam ve Tanıtım Müdürü: Bilgen Ülgen
Kapak ve Sayfa Tasarımı: Mabrand Creative Agency

1. Baskı: Kasım 2019

ISBN: 978-605-7865-45-8

*İmtiyaz Sahipleri: Yelda Cumalıoğlu, M. K. Perker
KaraKarga Yayınları, Destek Yayınları'nın alt kuruluşudur.*

Yayıncı Sertifika No: 13226
Adres: Abdi İpekçi Cad. No 31/5
Nişantaşı / İstanbul
Tel: (0 212) 252 22 42
Fax: (0 212) 252 22 43

 karakarga.com
 info@karakarga.com
 karakargayayinlari
 karakargayayinlari
 karakargayayin

Baskı: Akar Matbaa Form Basım
Adres: Maltepe Mahallesi, Davutpaşa Cad.
Emintaş Davutpaşa Matbaacılar Sitesi
Bodrum Kat, No: 101/128
Topkapı - Zeytinburnu / İstanbul
Tel: 0212 577 23 24
Matbaa Sertifika No: 46273

“Olduğu Kadar Güzeldik”

Devrim Erbil'in tablolarına baktığımızda, onun sanatın tek bir alanına değil, tüm disiplinlerine fırça darbeleriyle yaklaştığını, adeta onların nabzını renklerle attırdığını görürüz. Bu şüphesiz ki, kendi ruhunun sanata olan yatkınlığı kadar bu alanlara dair özel ilgi ve derinleşen bilgisinden de ileri gelmektedir.

Her büyük sanatçı gibi, Erbil de, renkleri duyguların dışavurumuyla birleştirerek bir başkasının kalbine dokunmayı ve henüz söylenmemiş sözleri dile getirmeyi ustalıkla bilmiştir.

Biz, yazarların öyküleriyle Devrim Erbil tablolarına kelimelerle eklenmesini bu nedenle hayal ettik. Aslında tabloların karşısına geçip, bir süre kendinizi o sihrin içine bıraktığınızda bir takım melodiler işitmek elbette mümkündür ama aslolan söz ustalarının bu büyüünün içinde neler göreceğiydi.

Pek söz edilmese de, sanatın her alanı birbirinden kuvvetle beslenmektedir, biz bu beslenmeyi göze görünür kılmak, herkesle paylaşmak istedik. Bu sebeple yazar dostlarımızdan seçilmiş bu özel tablolar için, tamamen kendi ruh dünyalarından süzülüp gelen, içten dalgalanan ve kıyıya vurmak için bir neden arayan sözler, öyküler yazmalarını rica ettik.

Devrim Erbil yolu sanattan geçen herkes için öyle özel bir isimdir ki, öneri getirdiğimiz her isim bize büyük bir samimiyetle yaklaştı. İşte böylelikle ortaya bu kalıcı eser çıktı. Böylesi bir çalışmanın yaratıcı, ortaya çıkarıcı olmaktan hayal ettiğimiz bir projenin daha ete kemiğe bürünmüş olmasından çok mutluyuz. Ama asıl mutluluğumuzun nedeni, Devrim Erbil gibi bir isimle dost olmak, onun kalbine resimlerinin ötesinde yakın olmak. İyi ki...

İstanbul'da çocukluğu geçmiş biz, İstanbul'a adanmış romanlar, kitaplar yaratan biz, Erbil'in en sevdiğimiz tablolarını kendi hayalilerimize ekledik. Yazarken, tabloya her bakışımızda yüreğimiz kanatlandı. Kırmızı kuşlardan biri de ben olmak, Galata'nın, Boğaz'ın üzerinde uçmak, gecenin rengi olmak, yaşamın mucizesi ölümü tanımak, bu büyük ressama ilham olmak istedik.

Sonra fark ettik ki, aslında her birimiz diğerine aldığımız nefesle bile ilham oluyoruz. Sanatın gücü de işte buradan geliyor, bizi bir kılıyor, yolu pürüzsüzleştiriyor. İyi ki...

Editörler:

Prof. Dr. Uğur Batı

Gülşah Elikbank

KERİM SUNER “WET COLLODION” FOTOĞRAF NEDİR?

Kitapta yer alan yazar fotoğrafları, Kerim Suner tarafından, en eski fotoğraf tekniklerinden biri olan Islak Kolodyum (Wet Collodion) tekniği ile çekilmiştir.

1851 yılında İngiliz heykeltıraş Frederick Scott Archer (1813-1857) tarafından geliştirilen Wet Collodion, daha önceki tekniklerin üstün özelliklerini birleştirerek fotoğraf tarihinde bir çığır açmıştır. Archer'ın icadını hiçbir telif talebinde bulunmadan insanlığın kullanımına sunması sayesinde de fotoğrafçılık hızla bütün dünyaya yayılmıştır. Zaman içinde daha pratik tekniklerin gelişmesi ile gözden düşmesine rağmen Wet Collodion, bugün bile kullandığımız fotoğraf ve sinema filmlerinin temelini oluşturmaktadır.

Wet Collodion tekniğinde cam veya parlak siyah metal plaka, önceden hazırlanan bir kimyasal karışım ile kaplandıktan sonra, gümüş banyosunda bekletilerek ışığa hassas hale getirilir. Böylece cam veya metal plakanın üzerinde el yapımı bir film tabakası oluşturulmuş olur. Daha sonra bu plaka fotoğraf makinesinin içine yerleştirilir, pozlama sonrasında karanlık odada geliştirici ve sabitleyici banyo işlemlerine tabi tutulur. Bütün işlemin 5-10 dakika içinde tamamlanması gerekir, aksi halde kimyasal maddeler kuruyacağı için fotoğraf bozulur. Son olarak plaka verniklenerek uzun yıllar boyunca bozulmaması sağlanır. 1850'lerde yapılmış olan fotoğraflar günümüze kadar bozulmadan ulaşmıştır. Wet Collodion tekniği kullanarak hazırlanan cam negatifler sayesinde fotoğraflar kağıda basılarak çoğaltılabildiği gibi, camın arkası siyah bir madde ile kaplanarak veya siyah metal kullanılarak özgün pozitif imajlar yaratmak mümkündür.

Wet Collodion, saf gümüşten oluşan görüntünün kendine özgü estetiği, yapılan her fotoğrafın benzersiz ve tek olması ve fotoğrafçıya sıfırdan kendi filmini üreterek hiçbir teknolojiye ihtiyaç duymadan çalışma imkanı vermesi dolayısıyla son yıllarda tekrar popüler hale gelmektedir.

AYŞE KULİN “İSTANBUL ŞİİR”

Deniz! Dalga! Müzik! Gökyüzü! Bulut! Kuşlar, kuşlar, kuşlar! Rüzgâr! Yine dalga, yine deniz, köpük, gökyüzü, müzik, doğa, kuşlar, kuşlar!

Gözümüz, denizin nerede bitip göğün nerede başladığını ve her ikisinin kuşlarla hangi noktada buluştuğunu tam algılayamadı ama denizin kuş, kuşun dalga, dalganın bulut olduğunu, hepsinin iç içe geçerek rüzgâra dönüştüğünü, bu mavi rüzgârın, tıpkı bir ağacın çiçeğe durması gibi müziğe durduğunu ve bu müzik rüzgârının dört bir yanda firdolayı esmekte olduğunu sezinledim o an! O çok özel an! Tepeden tırnağa kuş, bulut, yosun, rüzgâr ve nota olduğum. Benim, Devrim Erbil’in resmi önündeki halim işte bu.

Tek bir resim koyuyor önüme bu defa.

“Duyumsa,” diyor Ressam, “Duyumsa ve yaz.

Bu resim ne hissettiriyorsa sana, sadece onu yaz.”

Erbil’in kanat mı, bulut mu, deniz mi olduğuna tam karar veremediğim, mevsimleri önüne katmış rüzgârlı resimlerine dalıp gittiğimde, müziği doyasıya duymuşum da başka bir şeyi kaçırmışım, heyhat!

Şimdi karşımda çocukluğumdan kalma bir masal şehir duruyor. Sabahın ilk ışıklarıyla, rüyaların dip sularından yükselerek denizin üzerinde belirlemeye başlayan, ufka çizilmiş ıslak bir hayal gibi mavi, uhrevi, şiir şehir. O, eşi benzeri olmayan,

Çınarlı, kubbeli mavi bir liman!

Şiir!

Bu kez müziğin yanı sıra şiir de var seyretmekte olduğum resimde. Hem de ne şiir. Mısrarların arasında savrulup duruyorum.

Başım köpük köpük bulut, içim dışım deniz.

Mısrarlar belleğimden kurtulup, kuş tüyleri gibi yumuşak, etrafımda uçuşuyor, kimi zaman yüzüme, kimi zaman saçıma değerek. Bazen de gözyaşı mı oluyor ne!

Koparmış ipini eski kayıklar gibi yüzer

Kışın sabaha karşı rüzgârda tahta cumbalar

ve bir sabah mangalın küllerinde

uyanır uykudan büyük İstanbul’un.

Yıllar geriye akıyor. Bana çok yaşlı gelen, mahzun bakışlı genç kadının kucağındayım! Anneannem! Mangal sıcaklığı! Kızarmış ekmeğin ve gül reçeli kokulu çocukluğum! Resme bir daha bakıyorum, bu kez onulmaz bir hasretle.

Sıyrılmada gözlerimden yıllarca geceler

Ve yalnız kalmada yazın ram olan sahil

Uçuşmada gökyüzünde bir sürü ebabil

Sevgimi ve hasretimi ebedi kılan yer

Nihavent bir şarkı da var kulaklarımda. Ben bakadururken resme, eylül hüznü inmeye başlıyor Yarımada’ya.

Derken, camiler üstünde güvercin

Minareler katından geçiyorum

Gökyüzü mahallesi İstanbul’un.

Ve hiç durmaksızın

Mavi bulutların üzerinden geçiyor mavi

Kubbelerin üzerinden

Kırmızı bacaların

Beyaz kubbelerin üzerinden mavi kuşlar geçiyor.

Ebabil kuşları Mevlevi dervişleri gibi kendi etrafında uçuşmaktalar, kubbelerin, minarelerin üzerinde. Resimde kuşlar dönüyor, devran dönüyor, yıllar dönüyor.

İşiliyor kanat seslerinde kuşların

İlk uçtukları günün altın sevinci

Resme baktıkça, şiir, şiir, daha çok şiir. Tepeden tırnağa şiir sarhoşuyum artık.

Başım köpük köpük bulut, içim dışım deniz.

Ve hâlâ bir şeyler fısıldıyor bana resim.

Dinliyorum, dinliyorum.

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı;

Önce hafiften bir rüzgâr esiyor,

Yavaş yavaş sallanıyor,

Yapraklar ağaçlarda.

Uzaklarda, çok uzaklarda,

Sucuların hiç durmayan çingirakları,

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı;

Kuşlar geçiyor, derken,

Yükseklerden, sürü sürü, çığlık çığlık,

Ağlar çekiliyor dalyanlardan,

Bir kadının suya değişiyor ayakları,

İstanbul’u dinliyorum, gözlerim kapalı.

Başımda eski âlemlerin sarhoşluğu

Loş kayıkhaneleriyle bir yalı;

Dinmiş lodoların uğultusu içinde

İstanbul’u dinliyorum gözlerim kapalı.

Açıyorum gözlerimi, resmi bir kez daha görmek, duymak, dinlemek ve içmek için. Tuvalde binyıllar öncesinin mavisini, beyazı, denizi, bulutu, martısı, çocukluğum, ilk gençliğim...

Ve kapıları yeşil sabahlara açılan / Sıcak tahayyüllerle dolu yaz geceleri,

Kuşlar, anneannem, ömrüm.

İstanbul, tuvalde mavi bir şarkı. İstanbul, tuvalde kendi üstüne söylenmiş mısrarlar, İstanbul, şiir!

İşte böyle, Ressam, önüme koyduğum resme baktığımda duyumsadığım.

BUKET UZUNER “MAVİ SİNESTEZYA RENKLERİN MÜZİĞİ”

Rengin müziğini duyan, hikâyenin rengini gören, harflerin ve dahi “hâller”in rengine dokunan o Zihinler, o Eller ve o Gönüller, onların hepsi bu âlemin sırrını arar dururlar.

Milyonlarca yıldır, durur ararlar.

Hâlbuki âlemin sırrı orada; Zihnin, Gönlün ve Elin aidiyetinde saklıdır.

O Gönüller, o Eller ve o Zihinler ki, varlığınca yıldır, hiç bıkmaz, hiç usanmaz, hep arar kendi âlemlerinin sırrını Onun içinde, Onun üzerinde ve Onun merkezinde.

Usanmaz arar aidiyetin sırrını.

Zihin.

Gönül.

El.

Ancak beraberken işe yarar:

El.

Gönül.

Zihin.

Bir âlem vardır bir mavi âlemin içinde.

O Zihindir, O Gönüldür, O Eldir.

Gönlün gözü, zihnin burnu, elin kulağıdır.

Bir tek Ulak bilir

Ulak ki, bilgiler arasında “Kutlu Bilgi”yi taşıyandır; o bilir.

Ulak ki, sır tutar, yol tutar, el tutar.

Ulak ki, güvenilen, sayılan, sevilendir; o bilir.

Ulak der ki; bilgidir, inançtır, gönül gözüdür.

Hepsi aynı yolu gösterir.

O Tabiattır.

Onda saklıdır senin âleminin sırrı.

Sen insansın, aidiyetin sudur, havadır, ağaç ve topraktır.

Karbondur, hidrojenidir, oksijendir özün.

Ağaçsın, topraksın sen, havasın, sensin su!

Sarıdır, kırmızıdır, mavidir aslın.

Mavidir özün.

Mavidir.

Mavisin sen.

Renklerin en şiirseli Mavi.

Seslerin en senfoniği Mavi.

Antik Roma’da Ona “barbarların rengi” deseler, Antik Yunan’da adını hiç bilmeseler de

Türkçe dilinde binlerce yıldır Gök ile Kök aynı sözdür ve Onun rengi Mavidir.

Dünyada rengi olan ilk sözdür Mavi.

Gök ve Kök demektir anadilimde Mavi.

Mavidir sözün rengi.

Ki, özümdür mavi, kökümdür gök.

Göktür, köktür, havadır, sudur mavi.

Ağacın yeşilinde saklıdır mavi.

Bu yüzden taşıdığı kutlu bilginin rengidir; Ulak bilir.

Bu yüzden:

“Sensin” der, “iyinin ve kötünün efendisi.

“Sensin bu Mavi gezegenin en mavi âlemi.

Senin sırrın kendi tabiatında,

Tabiatınsa Tabiat Ana’nın gönlünde.

Sadece parçasısın bu Mavi âlemin, hâşâ efendisi değil.

Çünkü sensin müziğin rengini gören o Zihin, müziğin rengini duyan o Gönül, müziğin rengini boyayan o El.

Her notada bir renk gören zihnin duyduğu müzik, her renkte notayı boyayan ressamın hikâyesinde saklı sırrın.”

Böylece harflerin üzerinde zıplayan, sayılarla gökkuşağı kuran, notaların rengini gören ve rengin sesini duyan O zihinler, O gönüller ve O eller hep Maviyi anlatır, Maviyi çağırır, Maviyi boyar.

Der ki:

Âlemin sırrı bende.

Tam bu Mavi gezegende.

Burası evim.

Burası dünyam.

Mavi gökle Mavi deniz ortası:

Burası benim

Mavi benim.

Ben Maviyim.

DENİZ BAYRAMOĞLU “MEŞEKİRAN CEMAL’İN SEYRİ SULUKU”

Soğuktu. Gökyüzü pis, insanın içini karartan bir griye boyanmıştı. Ara sıra, o meşum griliğin arkasından, küllerin arasından bir anlığına kızılını gösteren kor parçası gibi yüzünü gösteren güneş bile, o gün İstanbul ahalisinin içine çöken karanlığı aydınlatmaya, kalpleri çevreleyen buzu eritmeye, bünyeleri esir alan o zemheri soğuşunu kırmaya yetmiyordu.

Meşekıran lakaplı kahveci Cemal, kahvesinin iki sokak aşağısında Cadde-i Kebir’e bağlanan sokaklardan birinin köşesine dayanmış Mekteb-i Sultani’nin önünden başlayıp dört yöne doğru devam eden kalabalığı izliyordu. Yüzünde sakin bir ifade vardı, ne düşündüğünü anlamanın imkânsız olduğu bir ifade. Her zamanki sessizliği sürüyordu ya bu kez sedası değil yüzü de suskundu.

Pera’ya adım attığı günden beri sessiz bir adamdı. Kimseye bir şey sormaz, kendisine bir şey sorulmadan da konuşmazdı. Hatta kimi zaman kendisine bir şey sorulduğunda da konuşmazdı. Kahvede müşterinin siparişini kısaca sorar, hiç ses çıkarmadan hazır eder ve sunardı. Arada her işi yaptığı günlerde kendisine sahip çıkan ve şimdi işlettiği kahveyi açmasında ona önayak olan bir iki esnaf arkadaşıyla Galata’ya içmeye gider, belki o zaman dili biraz çözüldü ama o da az. En konuşkan olduğu zamanlar, iş aramaya çıktığı daha ilk gün elinden tutan, ihtiyacı olmamasına rağmen ona iş veren Mostar göçmeni Hacı Abdullah’ın yanında olduğu zamanlardı. Aç biilaç iş aramaya başladığı, kafasının daha tam sakinleşmediği o ilk sabah, Hacı Abdullah Hızır gibi yetişmişti. “Kızan bak hele. Gel şu odunları şuradan şuraya bir taşıyiver, öğlen yemeğin benden,” diye seslenerek Cemal’i yanına çağırması ve bir çeki kadar odunu bahçesinin sağ duvarının dibinden sol duvarına taşıtmış. Sonra karnını doyurmuş, susuzluğunu gidermiş, cebine de üç beş kuruş koyup salmıştı Cemal’i. Uğurlarken arkasından seslenmiş, işlerinin başından aşkın, yaşının da geçkin olduğunu söyleyerek “kızan”dan ara sıra gelip işlerine -tabii ki ücreti karşılığında- yardım etmesini istemişti. Cemal de ne zaman parasız ya da açıkta kalsa Hacı Abdullah’ın kapısını çalmış, Hacı da ona -yine aslında hiç ihtiyacı olmamasına rağmen- bin bir türlü iş icat ederek, cebine biraz para, midesine bir ki lokma ekmek koymanın bir yolunu bulmuştu. Kahveyi açarken de en büyük babalığı ondan görmüştü. Sonra başka bir iki ahbap daha edindi. Kendisi gibi sessiz bir Eyüplü, evkaf memuru Hüseyin Sadık Efendi ve Tünel işletmesinde çalışan Gebzeli kâtip Muharrem Sami Bey... Ama Hacı’nın yeri hep ayrı kaldı. Hacı Abdullah’ın vefat ettiği günü de hiç unutmadı. Hacı’nın tabutunun arkasında yürürken de sessizdi.

Cenazeden sonra içmeye gitti. O gün körkütük sarhoş oldu. Ertesi gün kahveyi açmadı. Sonraki gün de. Bir hafta sonra kepenkleri yeniden kaldırdığında eskisinden daha da suskun olmuştu. Oysa küçükken hiç de öyle suskun biri olduğunu hatırlamıyordu Cemil. Geveze değildi elbette ama öyle lâl gibi de oturmazdı pek. Şimdi ise o neşeli, konuşkan çocuktan geriye, bir duvar kadar suskun bir adam ve Dimetoka dağlarını kızıla boyayan bir alev kalmıştı.

Soğuktu. Gökyüzü pis, insanın içini karartan bir griye boyanmıştı. Meşekıran, 20 yıl kadar evvel, 20’li yaşların sonundayken Pera sokaklarına düşmüş, orada bin bir türlü gayretle ayakta kalmayı başarmış, gelişinden birkaç yıl sonra da Pera’nın arka sokaklarından birinde kendine küçük bir dükkân bulmuş, eski usul bir kahvehane açmış ve orayı da bugüne dek tam 10 senedir ayakta tutmayı başarmıştı. Kimseye karışmaz, kimseyle münakaşa etmez, siyaset

konuşmazdı. Padişahı desteklemezdi, ittihatçıları desteklemezdi, batıcıları desteklemezdi. Kimseyi desteklemezdi. Etrafında olup bitenlerle tüm ilgisini kesmişti. Ne gazete okur ne de kahvede tartışılan meselelere kulak verirdi. Her sabah sessizce uyanır, dükkânı açar, ocağı ve mangalı yakar, müşterilere hizmet eder, akşam olunca kepengi kapatıp kahvenin arkasındaki odasına çekilirdi. Sadece Dimetoka’yı düşünürdü. Galata’da içtiği geceler daha da çok. Bazen anlatırdı da. Ama çok az.

18 yaşını tamamladığı sene askere çağrıldı. Babası 17’sinde evlendirmek istemiş, “Yol da, erkân da, töre de bunu gerektirir,” demişti ama Cemal kimseyi beğenmemiş, evlenme işini geciktirdikçe geciktirmişti.

O akşamı hiç unutmamıştı Meşekıran. Güz vaktiydi. Amasya’daydı. Akşam namazından evvel, babası ile birlikte her sabah besmele ve “ya nasip” diyerek açtıkları demirci ocağını “ya kısmet” diyerek kapattıktan sonra çarşının kıvrım kıvrım sokaklarından yürüyerek vardıkları tek katlı evlerinin avlu kapısından henüz içeri girmişlerdi.

Demirci ocağından yükselen is kokusu da, çarşıdan geçerken burnuna çalınan çiçek baharat ve ekmek kokusu da, çarşıdan çıktıktan sonra evlerine çıkan yokuştaki tozun kokusu da hâlâ aklındaydı. Aklında ne kelime, burnunun direğinde, ciğerinin ta içindeydi.

Daha kapıyı örtmemişlerdi ki arkasından seslenen jandarmanın sesini duymuştu. Jandarma eri en kayıtsız sesle üstünkörü bir selam verdikten sonra elindeki kâğıdı babasına uzatmış, sesindeki kayıtsızlığı gözlerine ve yüzüne taşınmış bir halde, “Gözün aydın Mehmet Efendi. Oğlun peygamber ocağına çağrıldı. Çavuşum dedi ki, en geç gelecek cumadan evvel karakola teslim olup birliğine intikali şart imiş. Bunu da böylece söyle dedi. Hadi selamete!” dedikten sonra da aynı kayıtsızlığı bu kez adımlarına taşıyarak sırtını dönüp yokuştan aşağıya inmeye başlamıştı.

Meşekıran’a en çok adamın bu kayıtsızlığı dokunmuştu akşam olduğunda. O yumuşacık güz akşamında avluda otururken, anası sessizce bir köşede ağlamıştı. O karınca ezmez, ana kuzusu oğulcuğunu ikna edebilmiş ve dünya gözüyle mürüvvetini görmüş olsa belki bu kadar üzülmezdi. “Oy oğulcuğum,” diyordu anası sessiz sessiz ağlarken, “daha ocağını kurmadan, döl bırakmadan askere gidecek benim kuzum.” Şehit mi olurdu, kolunu, bacağı, gözünü harp meydanında bırakıp kör, topal, çolak geri mi dönerdi, meçhul. Anası bir köşede sessiz sessiz ağladı bütün gece.

O güne dek bir vakit namazını bile kaçırmamış olan babası akşam namazını unutmuş, vakit yatsıya gelene kadar odalarda, sandıklarda, çuvallarda bir şeyler aramıştı. Nihayet bir vakit sonra arayışını bitirip avluya dönmüş ona bir kat yeni elbise, bir yün gocuk, yepyeni sayılacak kadar az giyilmiş yemeniler ve birkaç gümüş meci diyeyi uzatıp “Oğul, bundan kelli ne iş işlersen işle ama sırat-ı müstakim üzre işle,” demişti. Oğluna tüm deyip diyeceği buydu. Bu kadardı. İki de bunun birbirlerini son görüşleri olduğunu biliyorlardı. O gece gözüne uyku girmedi Cemal’in. Anasının da. Sonraki gecelerde de yarı uyur yarı uyanık yattı yatağında Cemal. Anası da.

Birkaç gün sonra Samsun’dan mal getirmek için hazırlık yapan tüccarların boş atlarından birinin sırtında yola çıkacağı sabah Cemal’in burun direği sızlıyordu. Çıkınına sırtına vurmuş, anasının ve babasının ellerini öperken

içinde bir kırıklık vardı. Ama yine de en çok jandarma erinin o kayıtsızlığı dokunmuştu ona.

Soğuktu. Gökyüzü pis, insanın içini karartan bir griye boyanmıştı. Cadde-i Kebir baştanbaşa İngiliz, Fransız ve Yunan bayrakları ile donatılmıştı. Aksanlı Fransızcasıyla “Arian Galata rıhtımına yanaştı!” diye bağırıyordu birkaç kuşaktır Pera esnafından olan bir Rum, heyecanla, karşı binanın alt katındaki Ermeni kuyumcuya. Hepsini bir telaş almıştı. Bir heyecan, bir kabına sığamama hali... Sabahın erken saatlerinde başlayan bu heyecan hali sonunda kabından taşmış, Pera’daki tüm gayrimüslimler caddeye toplanmış ve sabah 10.00 civarında Galata Rıhtımına yanaşacak olan “Arien” gemisini beklemeye başlamıştı. Sloganlar, zafer şarkıları, haykırımlar; İngilizce, Fransızca, Rumca Ermenice, İtalyanca, Rusça...

Neşeli, canlı bir çocuk olduğu kadar zeki bir çocuktur Cemal. “Bu çocuk büyük işler yapacak,” diye düşünmüştü babası. Kafası zehir gibi çalışıyordu ama o zehir doğru verilirse derman olur, yanlış verilirse derde salardı. Ehli tarik bir lonca üyesi olan babası, oğlu kafasını ve kıvrak zekâsını doğru yolda kullanabilsin diye kendince her yolu denemiş, onu altı yaşından itibaren önce Kuran kurusa vermiş, sonra da ulaşabildiği tüm hocalardan ve muallimleri bir gelip birkaç ay gelmeyen mekteplerden medet umarak, evladına az buçuk bir ilim de tahsil ettirebilmişti.

O da babası gibi mesleğe başlamak için evvela en alt kademedeki çırak olarak lonca üyesi olmuş ve sonra da haftada bir babasının da gittiği tekkede seyri suluku başlamıştı. Babasının esnaf dostlarıyla ve tekkede şeyhin sohbetlerinde kafasını ve gönlünü geliştiren Cemal, demirci ocağında da kaslarını geliştirmiş, daha 16 yaşındayken boylu poslu bir delikanlı olmuştu. Askerdeyken de zor zamanlara rağmen kıvrak zekâsı ve sebatkâr kişiliğiyle birçok müşkülde sağ çıkmayı başarmış, sonra her nasıl olduysa askeriyeden terhis olup Pera sokaklarına düşüvermişti. Amasya’ya baba ocağına neden gitmediğini soranlara, “Biz Dimetoka dağlarından dönemedik ki memlekete gidelim,” diye yanıt verirdi. Sadece bir kere Kuledibi’nde rakı içerken anlatmıştı, niye ordudan terhis olduğunu ve niye Amasya’ya dönmediğini. Harbin nice zorluğunu, ölümün yıkımını görmüş ama bir gün -Yunan mı, Bulgar mı- çetecilerin Dimetoka köylerinden birindeki bir vahşetini zulmünü silememiş aklından. Süngüye sıra sıra dizilmiş bebelere, başlarıyla top oynanmış civanmertlere, tertemiz ırzları silahlarla, süngülerle kirletilmiş gelinlere bakmış, bakmış, bakmış...

“Sonrası dumanlı,” demişti. Üstüne bir yorgunluk gelmiş. Yorgunluğuna rağmen gece gözüne uyku girmez olmuş. O zekâsı gözlerinden alev alev fıskıran iri cüsseli adam gitmiş, yerine titrek, konuşmayan, söyleneni anlamayan bir adam gelmiş. Eli silah tutmaz olmuş. Hekimler de son çare, bunu tedavi edemeyince de “malüldür, gazidir” deyip salıvermişler. Sonrası Pera sokakları... Önce açlık, sefalet, dilencilik; sonra bir gece yine bir izbede yatarken babası girmiş düşüne. Artık ne söylemişse, Cemal ertesi sabah kalkmış. Cebindeki son kuruşlarla hamama gitmiş. Elbisesini, tumanını güzelce yıkamış. Kendi de yıkanmış ve oradan çıkıp iş aramaya başlamış.

Soğuktu. Gökyüzü pis, insanın içini karartan bir griye boyanmıştı. Dört Fransız subay, Galata rıhtımında gemiden inmiş, Yüksek Kaldırım’dan Tünel Meydanı’na, oradan da caddenin başındaki Fransız Konsolosluğu’na kadar yaya olarak gitmişlerdi. Niyetleri belliydi elbette. Resmen olmasa da silah zoruyla -o sıra boğazda sıra sıra dizili zırhlılar vardı, namluları saraya ve camilere çevrilmiş- kenti aldıklarını ilan ediyorlardı. Ve o ilan da Cemal’in gözlerinde, o dört Fransız subay ve onlar cadde boyu yürürken iki yana ayrılan, çılgınca alkışlayıp “Yaşasın itilaf!”, “Yaşasın Fransa!” haykırımlarıyla kendinden geçen Pera ahalisinde tecessüm ediyordu. Rumlar, Ermeniler, Yahudiler, Türkler... Cemal en çok da bu Türklere hayret ediyordu.

Soğuktu. Gökyüzü pis, insanın içini karartan bir griye boyanmıştı. Cemal’in lakabı olan “Meşekıran”ın, onun acı kuvvetinden geldiğini düşünürdü herkes. Oysa gerçek başkaydı. Onu da yine bir Galata gecesinde anlatmıştı... Pera’da aylıklığa tövbe edip ayıldıktan epey bir zaman sonra, hali bayağı düzelmişken, başına bir olay gelmiş. Sonradan itilaf güçleriyle ortak çalışacak kanı bozuk kabadayılardan biri -artık bunu haraca bağlamak için midir, yoksa kendine rakip gördüğünden midir- gözüne kestirmiş ve bir akşam vakti Galata’nın arka sokaklarından birinde sabah namazına az bir vakit kala 4-5 adamıyla birlikte pusuya düşürmüştü. Daha ne oluyor demeye kalmadan, kabadayı, ellerinde meşe odunları olan adamlarını bunun üzerine salmış ve adamlar bunu bir güzel pataklamaya başlamışlar. O demirci ocağında yetişmiş, nice harp görmüş, nice harpten sağ çıkmış adam, odunlar kafasına iner, sırtında, bacaklarında bir bir kırılırken, adamlara elini bile kaldırmamış. Yere kapanmış, başını iki elinin arasına almış ve beklemiş. Kabadayılardan elindeki son odun kırılınca da sanki hiçbir şey olmamış gibi ayağa kalkmış, üstünü silkelemiş ve tam o sırada okunmaya başlayan sabah ezanına kısa bir kulak verdikten sonra korkunç, insana ait olmayan bir sesle, “Ezanı-ı Muhammediye hakkına size bir kez söyleyeceğim. Benimle uğraşmayı bırakın. Benim sizinle işim yok, sizin de benimle işiniz olmasın,” demiş ve aşağı rıhtıma doğru sakince yürümüş gitmiş. Ondan sonra adı Meşekıran kalmış. Ve ne çalışırken ne de kahveyi açtıktan sonra hiçbir Pera kabadayısı bir daha kapısının önünden destur almadan geçmemiş.

Soğuktu. Gökyüzü pis, insanın içini karartan bir griye boyanmıştı. Cemal, kafasını yukarıya kaldırdı. Gökyüzünden bir aydınlık, bir umut bekler gibi bir ifade vardı yüzünde. Sonra nedense aklına Dimetoka’da gördüğü o son manzara geldi. Genç bir Türk kızı, bir saman balyasının üzerine yığılmıştı. “Bu kız bana niye böyle bakıyor ya Rab?” diye sormuştu kendine. Gözlerinde ne vardı kızın, hatırlamaya çalışıyor. Bir zamanlar unutmak için neredeyse aklını yitireceği şeyi, şimdi bu soğuk sabah vakti hatırlamaya çalışıyor.

Soğuktu. Gökyüzü pis, insanın içini karartan bir griye boyanmıştı. Aradan günler geçti. İşgalciler kenti aralarında paylaştılar. Bütün askeri binalara kendi bayraklarını çektiler. Kentin istedikleri yerine el koyular. İstediklerini sokak ortasında arayıp tutuklar, istediklerini de kurşuna dizer oldular. Çok garip zamanlar gördü Cemal. İşgalcilerle koyun koyun yaşayanlar da vardı, Osmanlının yıkılışını yaşlı gözlerle izleyenler de. Bunların arasında Türkler de vardı, gayrimüslimler de. İngilizlerin karakolunu kurşunlayan civanmertleri

saklayan Yahudi aileler de vardı, Kasımpaşa canavarı namı Rum haydutla evleri basan Türkler de...

Aynı sükûnetle izledi yaşananları. Kahvesinin müşterisi hiç azalmadı. Her yerden her türden, her görüşten insan gelmeye devam etti kahvesine. Cemal sadece Dimetoka'daki genç kızını düşündü, caddede memleketin onuru güpegündüz çiğnenirken. Satılmış bürokratlar İngilizlere çiçek verirken de sustu. Bir gün genç bir derviş geldi. Selam verdi, oturdu. Cemal daha ona yanaşırken alçak bir sesle sade bir kahve istedi. Kahvesini sessizce içti. Sonra yine sessizce parasını ödedi ve çıktı. Derviş kahvesini içerken yanına gelen ve selamlamanın ardından alçak sesle iki kelam ettiği iki kişi ise Cemal'in dikkatini hiç çekmedi. O Dimetoka'yı düşünmeye devam etti. Derviş iki gün sonra, sonra ertesi gün ve yine iki sonra tekrar geldiğinde, artık Cemal'in dikkatini çoktan çekmişti ve sessizce dervişini dinlemeye başlamıştı ocağın kenarında oturduğu yerden. Bu haftalarca sürdü. Derviş geldi. Adamlar geldi. Cemal onlara soru sormadan sessizce hizmet etti.

Sonra derviş onunla konuştu bir gün. Anlat dedi. Cemal bilemedi niye öyle bir şey ettiğini ama hiç yapmadığı bir şeyi yaptı, anlattı. Amasya'yı, ayrılışını, harbi, süngülenmiş bebekleri, kafası kesik erkekleri, tecavüz edilmiş kadınları, en çok da o genç kızın suçlayan bakışlarını. Sonra sadece bir kere, o da kulağına eğilerek anlattı dervişin, sonrası dumanlı dediği zamanda neler olduğunu: "Köye gelirken esir aldığımız çeteciler vardı, doldurdum hepsini ahıra. Ateşe verdim. Elleri kolları bağlı yandı beş çeteci. Çılgınlıkları hâlâ kulağımda. O gözler gider sandım gözümün önünden ama gitmedi. Yanlarına bir de o adamların gözleri eklendi. Bir de çılgınlıkları, yalvarışları..."

Sonra işte elden ayaktan kesilmiş. Akıl hastanesine kapatmışlar ama bakmışlar ki orada da şifası yok, salmışlar. Deli divane gezerken yolu Pera'ya düşmüş. O gün bugün de ne bir şey okumuş, ne konuşmuş ne dinlemiş. Sadece o gözleri ve o sesleri düşünmüş.

Birkaç gün sonra bu kez Cemal gitti dervişin yanına ve sen anlat dedi. Derviş de anlattı. Cemal ondan Anadolu'yu öğrendi, Sarı Paşa'yı öğrendi, Kuvva-i Milliye'yi öğrendi. Kısıklı imamı Nuri Hoca'nın Libadiye'deki evini, evin yanındaki mezarlığı, Dr.Esat Paşa'nın çiftliğini öğrendi. Alemdağ'daki milli güçlerin gizli karargâhını, onları Anadolu'ya ulaştıran Laz kaptanları öğrendi. Derviş "Senin kahven de bundan sonra bunun parçası olacak," dedi. Cemal "Hayhay," dedi ve işine döndü. Cemal o gece babasını bir kez daha rüyasında gördü. Babası askere giderken söylediği sözleri söyledi bir kere daha ona. Sonraki haftalar ve aylar boyunca, bazen aynı derviş bazen başka başka adamlar Pera'da, devriye gezen İngilizlerin burnunun dibinde Cemal'in kahvesinde buluşmaya ve Anadolu'ya asker, silah ve cephane göndermeye devam ettiler. Gökyüzü hâlâ gri, pis ve insanın içine zemheri soğukları salar vaziyetteydi. Ama Cemal bir süredir Dimetoka'nın aklına gelmediğini fark etti.

Bir sabah Fransız bir General, kenti teslim almak ve işgali resmileştirmek üzere Tophane'den Beyoğlu'na, at sırtında ve bir imparator edasıyla resmigeçit yaptığı gün üzerine bir tuhaflık geldi Cemal'in. Kahvesini gece yarısına kadar açık tuttu o gün. Gelen herkesle konuştu, sohbet etti, hal hatır sordu. Hatta latife yaptı. Yapılanlara güldü. Herkes bir tuhaflık olduğunu anladı ama bir şey diyemedi. Derviş öğleden sonra yine geldi. Cemal onun yanına gidip bir şeyler söyledi. Derviş hiçbir şey demedi. Yalnızca kafasını onaylar bir biçimde

öne eğdi.

Gece mangalı söndürüp içeriği dışarıyı bir güzel temizledikten sonra kapıları kapattı ve kahvenin arkasındaki odasına çekildi. Sabah namazından bir saat önce uyandı. Dükkânın önüne çıkıp abdest aldı. Sonra ufak bir çanta hazırladı kendisine. Dükkândan çıktı. Mart ortasının soğuğu bir an ürpertti Cemal'i. Dükkânın kepengini indirdi. Kol demirini ve ağır asma kilidi taktı. Sonra sabahın alacakaranlığında, Pera'nın arka sokaklarından ilerleyerek ve İngiliz devriyelerden kaçınarak Tophane'ye indi. Eline bir mecediye sıkıştırdığı kayıkçı esneyerek küreklere asıldı.

O gece düşünde bambaşka bir gökyüzü görmüştü. Düşünde yıllardır, en güneşli günde bile tepesinden eksik olmadığı hissine kapıldığı o pis, gri gökyüzünün yerini, kırmızı beyaz bayrakla süslü bir gökyüzü almış ve o gökyüzünün içinde ilk "Sarı Paşa"nın yüzünü görmüş, sonra da o gökyüzü çocukluğunun o masmavi Amasya göğüne dönmüştü.

Karşıya, Üsküdar'a vardıklarında sabah ezanı okunmak üzereydi. Cemal yaşına rağmen çeviklikle kayıktan atladı. Ve 30 yılı aşkındır ilk namazını kılmak üzere Özbekler Tekkesine varmak için Fıstıkağacı'na doğru yürümeye başladı.

DOĞAN HIZLAN “DEVİRİM ERBİL’İN İSTANBUL’U”

Devrim Erbil’in Retrospektif Sergisi’nde*, bir sanatçının bütün dönemlerini, en seçkin eserlerini bir aradaydı.

İstanbul’u her haliyle tuvale geçirmişti. Yaşadığı şehirden bir iyi ressam nasıl uzak durabilir? Hele bu İstanbul ise.

Onun İstanbul resimlerinde bu şehrin güzelliğini, tarihinin ayrıntılarını, dününü bugününü bulurum.

Her sergide mutlaka çok beğendiğim bir resim vardır ya da böyle bir seçim odaklaması yapma gereği duyarım.

Son İstanbul, benim görsel belleğime öylesine yerleşti ki, İstanbul’a çoğu zaman o tuvalin arkasından bakıyorum, gördüğüm; orada çizilen, boyanan.

İstanbul öne geçince Anadolu resimlerini unuttuğumu sanmasın Erbil. Anadolu Çeşitlemeleri, içinde Anadolu insanının mekânıyla, kendiyi yaşamının bütün canlılığını taşıyan ama aynı zamanda içe dönüklüğü de bütün duyarlılığıyla öne çıkaran özelliğiyle beni etkiledi.

Doğa çalışmalarındaki yaklaşım ve tekniği, Devrim Erbil’in benim ressamlar çizelgemdeki özgün yerini pekiştiriyor.

Devrim Erbil’in Tophane-i Âmire’deki sergisini* neden çok beğendim?

Bu sorunun yanıtını bir resim eleştirmeni başka türlü verir, benim gibi bir sergi ziyaretçisinin söyleyecekleri farklıdır. Serginin retrospektif özelliği taşıması zaten anlatıldı, yazıldı, bir ömrün ürünleri değerlendirildi. Ben biraz daha kişisel yaklaşacağım. Devrim Erbil’in hangi resimlerini özellikle çok severim, hangilerine sık sık, dönüp dönüp bakarım? Elbette İstanbul resimlerine. Bir yandan da bir özeleştiri yaptım kendi kendime. Acaba Devrim Erbil, beni böylesine etkileyen İstanbul resimleri yapmasaydı, benden bu kadar övgü alabilir miydi? İçten bir cevap isterseniz, hayır diyebilirim. Ama şunu da belirtmem gerekiyor ki, onunkiler İstanbul resmi değil, İstanbul şiiRIDIR. Her kentin edebiyata, resme, müziğe yansıması, tür farklılığından ötürü zengin bir çeşitlilik gösterir, o zaman kente/sanat ilişkisine yoğunlaşmam da hoş görülebilir. İstanbul’u çeşitli tepelerden, çeşitli semtlerden gördüm. Hepsinde yaşadım, onları nasıl algıladım, belleğimde bıraktıkları iz neydi? İşte kırk dökük gözlemler, kişisel saptamalar Devrim Erbil’in resimleriyle ölümsüzlük, ebedilik kazanıyor. İstanbul nasıl bir şehirdir? Camisinden köprüsüne kadar bakını büyülen, etkileyen bir kent. Peki bir Türk ressamı onu nasıl tuvale getirmeli? Böyle bir öneriyi yapacak kişilerden değilim, ama Erbil’in yaptıklarını görünce, işte İstanbul tuvale bu çeşitliliğiyle, yaşayan yanlarıyla gelmeli diyorum. Bir Türk ressamının resimlerinde, o kentin yaşama temposunu da görüyorsunuz. Müsaadenizle, cehaletin verdiği cesaretle bir saptamamı daha size ileticeğim. Ben o resimlerde minyatürden gelmiş bir görsel ustalığın da izlerini bulurum.

* Devrim Erbil – ‘100 Yüze’ Retrospektif Sergi, İş Sanat Kibele Galerisi, 2004

* Devrim Erbil – Akademi 50 Yıl, Tophane-i Amire, 2015

MAHİR ÜNSAL ERİŞ “FAŞİZMİ DÖKTÜĞÜ KANDA!..”

Hatırlayan var mıdır? Hani İstanbul’un göbeğinde, hani o en kalabalık saatlerinde günün, gökten kudret helvası yağar gibi hani, binlerce bildiri inmişti sağanak halde. Daha On İki Eylül’ün karanlık gölgesi santim santim arşınlarken İstanbul’un sokaklarını, devrimciler, yiğitçe yüreklerini kabzalarından kavrayıp karanlığın üstüne üstüne sıklmışlardı. Büyük cesaret işiydi. Bunu yapanları, yalnızca yapanları da değil, eşiktekinden beşiktekine tüm ailelerini, bir Kitabı Mukaddes lanetine tutulmuşlar gibi helak ettiler sonra. Ama sorsan, değdi, derlerdi. Değdi çünkü. Karakollardan, devlet daireleri ve nizamiyelerden çıkıp sokak aralarına, kanalizasyon borularına kadar sinen faşizme, “Bize rahat uyku yok,” dedirttiler yıllar sonra. “Bize, iki gözümüzü birden kapatıp, derin derin uyumak haram,” dedirttiler. Hatırlayan var mıdır, bilmem. Muhakkak vardır. Ölmedikçe hatırlayan hep bulunur.

Ben hatırlarım. Altı kişiydi bunu yapan. Biri bendim.

Mürekkepleri yeni kurumuş tomarlardan birine eğildi altıdan biri, bu ben değildim. En üstteki kopyayı eline aldı ve anons yapar gibi oyuncu bir sesle: “Faşizmi Döktüğü Kanda Boğacağız!” diye okudu başlığı. Gülümsedi. Alelade bir gülüş değildi bu, muzaffer bir tebessümdü. Bunu görenlerden biri, “Boğacağız!” diye tekrarladı. Bir sevinç dalgası, derinlerde tedirgin bir umudu titreştirerek yükseldi. Oda, tavanlara kadar bildiri doluydu. Klişeleri çıktıktan sonra ha on tane basılmış ha on bin tane, hiç fark etmez, demişlerdi matbaadan. Madem öyle, on bin tane olsun, diye karar vermişlerdi. Tüm şehri bunlarla donatırız. Kasadaki üç beş kuruş çıktı ortaya, yoldaşlardan birinin evindeki buzdolabı satıldı, biraz da dergi paralarından vardı ellerinde; götürdüler saydılar matbaacının sumenli masasına. Zaman akar, zaman geçer, diye tarif edilen günlerdi. Onlar için zaman zıندان içindeydi. İte kaka yaşamaya çalışırlardı yılan, çıyan arasında.

Matbaacı, iki gün sonra, beş yüzerden yirmi balya halinde çıkardı önlerine bildirileri. Utana sıkıla, kimselere görünmeden, otobüslere binmeden, oligarşinin eline düşmeden; aldılar getirdiler, tavana kadar dizdiler işte böyle sonra.

Altı kişiydiler. Adam başı bin altı yüz altmış altı tane bildiri eder. Üniformalıların, sivillerin ellerine yakayı vermeden yüz-yüz ellişer dağıtsalar, en az on beş gün sürer. Her gün bir gecekonda mahallesine gidilse, kenardan kenardan şehre eklenen yolu çamur, suyu bidon, insanı aç semtlerde çalışılrsa; şansları yaver giderse iki hafta boyunca her gün ellerinde bildirilerle ortalarda dolaşmak demek bu. Büyük tehlike. Faşizmin zıندان insan değirmeni. Dikkatli olmak, bir kolayını bulmak lazım. Nasıl dağılacak bunca bildiri? Ne vardı matbaacının lafına uyacak!

Bu altı kişi, tam altı gün altı gece bir çare düşündü bu işe. Bu uyku nedir bilmeden, güneş yüzü görmeden düşünmeler bir sürü Birinci sigarası, bol bol Adıyaman tütününü, sekiz kutu Çaykur Rize Turist Çayı, üç paket Nuh’un Ankara Makarnası, iki kilo Tokat çökeleği ve 22 bakkal ekmeği boyunca sürdü. En sonunda bir sabah, sabaha karşı demeli ya aslında, içi geçmiş yoldaşları fısıltıyla dürterek uyandırdı biri, “Galiba buldum,” dedi. Ben değildim bunu diyen. Kızarıp, mahmur gözler, rüyalarından kalma bir ışıltıyla aydınladı.

Önce güldüler, alay ettiler. Derken, “Yok canım,” dediler. Konuşa konuşa, “Acaba mı?” diyecek hale geldiler. Öğle yemeği niyetine çökelek katılmış sade makarna küçük tüpün üstünde kaynamaya başlamıştı ki, “Bunu bir düşünelim,” deyip ikna ettiler birbirlerini.

Plan basitti. Helikopter kaçıracaktı.

Fikir güzel, plan basit ama iki büyük mesele var. Birincisi, helikopteri nereden bulacaklardı. İkincisi, hayatları boyunca bir aracı kaçırmak deyince ona vaktinde yetişememeyi anlamış bu yoksul çocukları, nasıl olup da bu kadar büyük bir

işin altına gireceklerdi. Nereden başlanırdı böyle şeylere?

“Kamulaştırma emekçi halkın hakkıdır,” diye tekrar edip duruyorlardı aralarında. Banka soymuş, para ve mal taşıyan kamyonları halk adına kamulaştırmış, oligarşinin ağababalarına ait dükkânlara girip ne var ne yoksa yüklendikten sonra götürüp yoksullara dağıtmış eski devrimcilerden örnekler verip esatirden meseller gibi anlattılar sırayla. Ben de anlattım. Kendilerini ikna etmeleri, büyüüp yangına dönüşecek alevi, yürekleri birbirlerine çatarak başlatmaları lazımdı. Tehlikesinden bahsetmeye kimsenin dili varmıyordu daha. Yakışık alır şey değildi, halk adına kalkışılan bir eylemde, korkuyu, ölümü, hapsi, işkenceyi düşünmek. Körpe dudaklarını örten dolgun bıyıklarını ısıra ısıra savıyorlardı bu endişeleri akıllarından. Şimdi yalnızca helikopteri düşünmek zamanıydı. Kahramanca çarpışılacaksa çarpışılacak, ola ki ölünecekse gözü kırpmadan ölünecekti.

Sırayla gitmeli. Helikopter nerede olur? Ya gökte ya da havaalanında. Belki komprador burjuvazinin, kendi helikopterlerini park ettikleri sahaları da vardır yalılarının, köşklerinin, villalarının bahçesinde. Gökteki helikopteri tutmak ne mümkün. Bu kompradorların evlerine de girilmez öyle el kol sallaya sallaya. İyisi mi havaalanına bakmalı. Muhakkak orada bir helikopter vardır. İşte, düşününce çözülüyor her şey.

Tam dört gün, geceli gündüzlü nöbet tuttular Yeşilköy’de, havaalanının tellerinin dışında. Bir bir not ettiler gelen, giden helikopterleri. İnenler, binenler, kara gözlükleriyle apronda yaylanarak yürüyen kalın enseliler, fönleri pervanenin rüzgârında dağılmasın diye başlarını tutarak kambur yaklaşan güzel kadınlar, korumalar, şunlar, bunlar. Anbean izlediler hepsini dört gün. Ben de onlardan biriydim.

Geceler boyunca konuşuldu, not defterleri, müsvedde kâğıtları halıların üstüne yayıldı, içinden koca koca kütükler çıkan Samsun sigarası ve su bardağında çaylar içerek planlar yapıldı. Kalantörler betona atlayıp terminal binasına yürüdüler mi pervane bir vakit daha dönüyordu. Sonra, sönüp giden bir nefes gibi ağırlaşarak duruyor, az önceki cehennem patırtıyı unutmış gibi sessizleşiyordu metal kuş. Ancak ondan sonra pilot denen adam iniyordu helikopterden. İşte o arayı denk getirmek için yakınlarda sotalanmalı, kaşla gözün o incecik arasından, yayından boşanmış bir zıpkının tereddütsüzlüğüyle saldırmalı, pilotu derdest edip kabine sokmalı yeniden.

Altı kişiydi bunu yapan. Karar verdiler, cumartesi günü kalabalığını istiyorlardı aslında; göze alamadılar havaalanında enselenmeyi. Pazar günü sakin olur. Bu zenginler bile gitmez işlerine. O günlerde kazaklarını giymeyip omuzlarının üstünden bağlarlar, açık renk pantolonlar çekip golf oynamaya güneye giderler gününbirlik. Ama yoksullar sokaktadır. Yoksulların sokağa keyfi çıkabilecekleri tek gün pazardır. Bütün bir hafta çalıştıktan sonra azıcık canları kaldıysa dinlenmeye, onu da sokağa inip insan içine karışarak ziyan ederler. Bu iyi. Zenginler tatilde, havaalanı seyrek; yoksullar sokakta ama işte bildirilerin alıcıları da onlar. Karar katiyen verildi; pazar günü olacak.

Gün geldi. Bu altı kişi, bir düğün evinin telaşlı uykusuzluğuyla sabahı sabah etti. Biri de bendim. Erkenden kalkıldı, kalan son çökelek ekmeklerin arasına tıklıp lalettayın bir kahvaltı edildi. Bildiriler iki büyük sırt çantasıyla iki de valize dolduruldu. İkişerli üç gruba ayrılmak gerekti. Çünkü altı kişiydiler.

İkisi, yüz-yüz elli kadar bildiriyle Taksim Meydanı’na çıkacaktı. Başlayacaktı bildiri dağıtmaya. Tam onlara denk zamanda helikopter bitecekti meydanın üstünde, cadde boyunca inip Tünel’e, oradan Galata, Karaköy ve Haliç’e bırakacaktı bildirilerini. Polis gelip, “Dağıtmayın,” diyecek olursa, “Biz

“O zaman gerçek olmasını istediğin hikâyeyi anlat bana.”

“Bir masal... Küçükken dinlediğim bir masal... Bir masala arkanı dönüp gitmekle bir şehre sırt çevirmek arasındaki farkı öğrendiğimde on dörtü yaşım. Gözlerin bir başka şehrin ışıklarıyla yanıp sönerken, kendin olamıyorsun oysa. Kendini geride bırakıp gittin mi bir kere, hiçbir veda acıtmıyor bir daha. Oysa sevmeyi öğrenebilirsin ama unutmayı hiç kimse öğretmez sana. Unutmayı öğrenmenin hikâyesi benimki. Sonunda her şeyi unutmayı başarıncaya, içinde sen de kalmıyorsun hikâyenin.”

Gözlerine baktım. Bir kadına bakar gibi değil, çektiği acı kusursuz yüzündeki tek kusur olan birine bakar gibi. O da bana baktı ve gördü. Nasıl mümkün olabilir bilmiyorum, fakat o anda ne düşündüğümü tam olarak gördü, eminim. Onun için her deliliği yapabileceğimi sezdi belki de. Derin bir nefesi içine çekip tetikteki parmağını gevşetti.

“Peki, sana üç soru soracağım, dürüst yanıt verirsen, her şey farklı olabilir. Ama ilk yalanında bu tetiği çekerim.”

Blöf yapmıyordu ve “yalan söylediğimi nereden anlayacaksın” sorusu o an için öyle yersizdi ki. Anlayabileceğini biliyordum. Nefes alışımın değişiminden, bakışındaki en ufak tereddütten, hatta belki tepkisiz kalışından, nasıl bilmiyorum ama anlayacaktı. Sadece başımı sallayarak onayladım onu, zaten ortada başka seçenek de yoktu.

Hafifçe bana doğru eğilerek, göz göze, sordu ilk sorusunu.

“Benimle sevişmek istiyor musun?”

Yutkundum.

Hızlı düşünmek zorundaydım ama bunu bana doğru eğilmiş, baş döndürücü kokusu burnuma ve insanı serseme çeviren güzelliği zihnime dolan bir kadın karşımdayken başarmak zordu. Elbette onunla sevişmek istiyordum. Bunu gezegende yaşayan her adam isterdi. Fakat doğru cevap bu muydu? Bu soruyu sorduğuna göre, içinde bir şaşkıncaya mı vardı? Yanıtı bu kadar belirgin bir şeyi neden sorsundu ki? Aklım karışmıştı. Sorgulama tekniklerinde bize öğretilen ilk şey: Verilebilecek iki yanıt da aynı oranda risk taşıyorsa, gerçeğe en yakın olanı seçin. Gerçek her zaman daha etkileyicidir.

“Seni o asansörde gördüğüm ilk andan beri başka bir şey düşünemiyorum,” dedim gözlerimi kaçırmadan.

Gözlerini kırptırıp gülümsedi. Tanrım, bir an evrenin yaratılışına tanıklık ettim sanki. O gülüşün ihtişamı başka neyle kıyaslanabilirdi ki? Canımı bağışlamış olması da cabası...

“İkinci soru geliyor. Hiç, birini gerek olmadığı halde, sadece ölmesini istediğin için vurdun mu?”

Yine yutkundum. Bu işin sonu nereye varacaktı. Önce hemen, “Hayır,” demeyi düşündüm ama bu doğru muydu? O kadar çok adamın nefesini kesmişim ki, nedenlerini anımsamak güçtü. Bir süre sonra adam öldürmekle, hız yapmak arasında bir fark kalmıyor üstelik. Vicdanımı rahatsız eden hiçbir ölüm yok. Ama evet, canlı ele geçirebilecekken tetiği çekmeyi tercih ettiğim adamlar oldu. Onları kodese tıktığının ertesi günü hatırlı tanıdıkları ya da yasadaki delikler sayesinde, dışarıya salınacaklarını bildiğim birkaç adam. Ne önemi var ki? Adaleti her zaman mahkemelerden bekleyemeyiz. Bizim de vicdanımızın bir tartışması var. Bunun için kendimi suçlu mu hissetmeliyim, hiç sanmıyorum. Çocuklara zarar veren adamlara ya da kadınlara eziyet edenlere, hele ki küçük bedenleri zehirle tanıştıranlara gösterecek bir merhametim yok.

“Vurdum,” diyorum sonunda ve “bundan hiç de pişman değilim üstelik,” diye ekliyorum.

Yüzündeki gülümseme genişliyor, dünya bir an için daha güzel bir yer oluyor. Nedense aklımdan geçen her şeyi zaten bildiğini hissediyorum. Sanki yaşadığım o karar anlarında o hep yanımdaydı. Tuhaf bir his bu, anlamlandırmak zor. Beni boşuna seçmediğini düşünmeye başlıyorum.

Onun bu dünyaya ait olduğuna inanmakta bile zorlanıyorum. Bir göktaşı ile yanlışlıkla aramıza düşmüş gibi duruyor. Silahını hafifçe indiriyor. “Son soru. Eğer masum bir kişiyi öldürmen, yüzlerce başka masum insanın hayatını kurtaracaksa, o tetiği yine de çeker miydin?”

“Sürünün selameti için, bir kuzuyu feda etmek gibi mi?” diyorum. Bu kadının aklının çalışma biçimini sevdim doğrusu. Aradığım kadını hayatımın son dakikalarında bulmuş olmanın burukluğunu üzerimden atmaya çalışırken sorusuna devam ediyor.

“Dünyanın selameti için, bazı bilim adamlarının ortadan kalkması gerekiyorsa mesela? Bunu yapar mıydın? Bazı buluşların hiçbir zaman keşfedilmemesi gerekiyorsa. Buna engel olmak için, gereken ne ise onu yapar mıydın?”

Düşünüyorum. Bu sorunun yanıtını sahiden bilmiyorum. Neyin doğru neyin yanlış olduğuna ben karar verebilir miydim? Ama bunun bir katili, bir çocuk tecavüzcüsünü alınının ortasından vurmaktan bir farkı var mıydı? Yapılacak o keşif çocukların ölümüne neden olacaksa, o bilim adamı geleceğin olası katili, hatta seri katili değil midir? Yanıt vermem gecikince hafifçe elimi tutuyor.

“Düşünme biçimini sevdim. Haklısın, onlar geleceğin yok edicileri. Sadece bunu henüz kendileri de bilmiyorlar. Bunu onlara anlatıp kararı onlara bırakacağız, tıpkı şu an tüm bunları sana anlatıp kararı sana bıraktığım gibi. Ya tetiği çekmemi isteyebilirsin ya da benimle bu işte birlikte çalışırsın.”

Gözlerim kocaman açılıyor, nefesim kesiliyor. O, gerçekten düşüncelerimi okuyabiliyor. Gerçeği idrak ettiğimi görünce, sesli gülüyor. Gülüşündeki çınlama, odadaki tüm gerginliği silip pencereden dışarı süzülüyor.

“Önerime ne diyorsun?” diye soruyor ve artık silah aramızda bir duvar gibi durmuyor, kenara çekildi.

“Doğrusu ortada bir seçenek göremiyorum. Bir ölü olarak hayallerimin peşinden koşabileceğimi sanmıyorum. Sanırım hayatta kalıp neler olacağını görmeyi tercih edeceğim. Tek bir soruma yanıt verirsen...” diyorum sanki onunla pazarlık edebilecek durumum varmış gibi. Yine de nezaketle bakıyor bana, bir çocuğa bakar gibi. O an, sorumu anladığını fark ediyorum, ben de gülümsüyorum. İlk kez bir kadın düşüncelerimi saatlerce anlatmama gerek kalmadan anlıyor. Tanrım, cennet bu değilse nedir?

“Gökyüzüne bak, bu gece kızıl dolunay var, evrenin koruyucuları olan bizler gökyüzünde süzülüyoruz. Dengeler yeniden kuruluyor, olmaması gerekenler olmayacak, düşünülmemesi gerekenler düşünülmeyecek. Yarın dünya yüzyıllık temizliğine kavuşacak. İnsanlar her şeyi yeniden berbat edene kadar... Bizler çalışmaya devam edeceğiz. Hadi benimle gel de, sana dünyanın en görkemli kanatlarını göstereyim,” diyor pencerenin dışında İstanbul’un büyüklüğünün içinde süzülen yüzlerce kuşu işaret ederek.

“Önce dünyanın en güzel kadını öpebilir miyim? Sanırım bunu hak ettim,” diyorum onu belinden tutup hızla kendime çekerek. Gerisinin ne önemi var? Öldürülecek birkaç adam, patlatılacak birkaç bina, yok edilecek bir şehir... Hepsi olası, tüm bu olasılıkların dışındaki cennetse kollarımın arasında... Hayatımın en tuhaf anlaşmasını dudaklarımla mühürlüyorum.

GÜLŞAH ELİKBANK “GÖLGELERİN KELEBEK DANSI”

Tuhaftı. Onda sıradanlığa gizlenmiş başka bir tuhaflık vardı. Anlamak, tanımak için ona bir kere bakmak yeterli değildi. İkinci kez bakmaksa epey cesaret istiyordu. Kadınlarda ilk dikkatimi çeken şey gözleri değildir oysa. Gözlerine sıra gelmesi için önce bedenlerinde yaptığım hızlı göz gezdirme olumlu sonuç vermelidir çünkü. Gördüklerim hoşuma gider, iştahımı kabartırsa ancak o zaman gözlerine bakma zahmetine girerim. Kadınlar bakışmayı sever, bunu bilirim. Bu ezberimi bozan ilk kadın, oydu. Sanki o gözlerdeki keskin, yırtıcı bakışı aşmadan ona ulaşmanın imkânı yoktu. Bakışları, yolunuzu kesen bir haydudun umarsız halini yansıtıyordu. Ne istediğini bilen ve onu alacağından emin bir haydudun avıyla eğlenen, ürkütücü olduğu kadar merak uyandıran bakışı...

Masmavi gözleri, bir denizin berraklığını değil, bir okyanusun dibinin tekinsizliğini vurguluyordu daha çok. Size baktığında gördüğü sadece siz değildiniz. Bütün dünyayı, o dünyanın bütün kötülüklerini, kötülerin bütün planlarını görüyordu sanki. Yüzünde hiçbir ifade kıpırtısı olmamasına rağmen, bu hissediliyordu. Gözlerinin içine öyle uzun uzun bakmanın imkânı yoktu; tıpkı onunla göz göze sohbet etmenin pek mümkün olmaması gibi.

Güzel olduğuna şüphe yoktu. Hem de ne güzel... Baştan aşağı kadınlık akıyordu üzerinden ama bunu düşünmenize fırsat vermiyordu. Bakışları size değdiği an, geride durmanız gerektiğini anlıyordunuz. Bu duyguyu ilk kez hissediyordum. Yüzüne bakılmayacak kadar çirkin kadınlar da tanıdım, hatta bazılarıyla buna hiç aldırmadan, başka kadınları hayal edip seviştim de ama onlarda bile midemde böyle keskin bir ağrı hissetmemiştim.

Gözlerini görmemiş olsam, onun tüm erkeklerin fantezilerini süsleyecek kadar çekici olduğunu hemen söyledim fakat onda başka bir şey vardı. Sanki ona bakıp, onu çıplak hayal ettiğinizi bile anlayıverecekti. Üstelik anladığında, bakışlarını sizden kaçırmayacağı aşikârdı. Bu kadın sizi sadece bakışlarıyla yok edebilirdi. Karşısında kendinizi küçücük, aşağılık bir yaratık gibi hissetmenizi sağlayabilirdi. Ya da tam tersi, dünyanın en tapılası adamı olduğunuza sizi inandırabilirdi. İstedığı her neyse, onu düşünmenizi birkaç saniye içinde başarabilirdi. Belki de o nedenle, sessizliğe gömülü, durgun bakışları beni gördüğünde dalgalanır gibi oldu. Umutlanmamı istemişti. Beni arzuladığını düşünmeme izin vermişti. Evet, doğru kelime tam da bu. Sonbaharın serinlettiği o güzel İstanbul gecesinde yaşanan her şey onun izin vermesiyle yaşanmıştı. İplerin koptuğu o geceye kadar, her şeyi yöneten, hepimizi bir kukla gibi sağa sola çekiştiren oydu. O gece olanları, hiçbirimiz hesaplayamamıştık, akıl edemezdik bile böyle bir şeyi.

Çok güzeldi, ölümcüldü, öldürmeye yeminliydi. Yok etmek için dünyaya geldiğine inanıyordu ve belki de haklıydı. Dokunduğu her şeyi yok ediyordu. Ben onun yeni avıydım. O geceye kadar! Adının da hayatı kadar sahte olduğunu öğrendiğim o gece, ilk kez gözlerimin içine baktı. İşte bu yüzden yaşamama izin veremezdi. Bana âşık olduğunu anladığı o gece, beni öldürmeye karar verdiği geceydi.

Gerçek hikâyesini anlattığı ilk adam bendim ve son olacaktım. Çünkü alınma dayadığı o tetiği hiç düşünmeden çekecekti. Ben nefretle değil, aşkla öldürdüğü ilk adam olacaktım. Bunun için ölmeye değerdi!

Oysa onu gördüğüm ilk gün, kısacık bir an için de olsa, zaman akmayı bıraktı sanmıştım. Her şey gerçek olamayacak kadar güzeldi. Gökyüzünde daha önce hiç görmediğim bir akşam kızılığı vardı, kuşlar daha bir telaşlı, gün batmadan yuvalarına varmak ister gibi hevesliydi. Ruhuma sızan tılsımlı bir havanın etkisi altındaydım ve büyü bir vaktin içinde, o asansörde, onunla baş başa bırakıldığımızı inanmıştım. Bunun Tanrı'nın bir lütfu olduğunu düşünmüştüm ama fena halde yanılıyordum. Bakışlarının ardındaki sır, huzurlu bir ömür vaat etmiyordu kesinlikle.

Aslında her şey ortadaydı. Ondan uzak durmam için gereken tüm işaretler açık seçikti. Hepsini görmüştüm. Fakat gördüklerimi hiç umursamamıştım. Sebebini söylemek zor. Bilinçli bir seçim, verilmiş bir karar, sezilmiş bir umut değildi yaşadığım. “Yaşadığım” diyorum, oysa geriye dönüp bakınca tüm bunlar ancak düşle karabasan arası bir hayal gibi geliyor. O böyle biriydi işte. Melek mi şeytan mı olduğunu anlamanın, karar vermenin bir yolu var mıydı bilmiyorum. Varsa da, ben bulamamıştım o yolu. Kaybolmuşum, onun kalbinde gördüklerimle birlikte hem de...

Ben, otuz sekiz yaşına kadar sayısız suçluyu, katili, psikopatı kodese tıkmış Cengiz Oğuzcan, ilk kez yeniliyordum. Üstelik aşkı ilk tattığım kadın tarafından mağlup ediliyordum. Belki de birazdan âşık ama ölü bir adam olacağım düşünülürse kafama takmam gereken son konu buydu. Fakat ölüm bile bazı sorular yanıtlanmadan çalmamalı kapıyı. Neden beni seçmişti? Hedefine varmak için kullanabileceği onlarca maşa varken, hepsi de onun yanında bir an soluk alabilmek için kalan tüm soluklarını feda edebilecekken, neden ben? Bu sorunun yanıtını, o tetiği çekmeden öğrenebilecek miydim? Bu vakte kadar çok adamın nefesini bir kurşunla kestim, oysa bir gün kendimi namlunun öteki tarafında bulacağımı hiç düşünmemiştim. Ölümle aramda bu kadar kısa mesafe olmasına alışkınım elbette. Yine de insan, hep kazanacağını sanıyor. Kaybetmek için çok erken değil mi? Aşkı son tahlilde bulmuşken, sevdiğim kadına bir kez dokunamadan çekip gidecek miydim bu dünyadan? Öte yandan beni öldürmek istemesinde bile bir dürüstlük yok mu? İnsanların birbirlerine oyunlar oynadığı, ilk adımında içine düşecekleri kuyular kazdığı bu Bizans şehrinde, eli titremeden suratınıza silahı doğrultabilecek kaç babayiğit var? Yaşamın hiçbir zaman adil olmadığı hesaba katılırsa, ölüm biraz daha insafli geliyor insana. Hiç değilse belli bir son vaat ediyor. Hayat ise hep kazanan bir kasa gibi, isterse elinizde kare as olsun, ne fark eder? Arkanızı döndüğünüz an, hepsi gitmiştir.

Mavi gözleri gecedan daha derin bakıyor, içinde koyu bir yalnızlık seziliyor. Yüzüme bakıyor.

“İnsanlardan nefret ediyorum. Aslında seni bu dünyanın zulmünden erkenden kurtardığım için bana teşekkür etmelisin. Bir şey kaçırmıyorsun, erken giderek.”

Ne söylemem gerektiğini bilemiyorum. Suçluları ikna etmek için öğrendiğim sayısız teknik var elbette ama içimden bir ses hiçbirinin onun karşısında bir şansı olmadığını söylüyor. Dilimdeki en ufak sürçmeyi kaçırmayacağından, gözüm seğirse ilk görenin o olacağından o kadar eminim ki, nefes almaya bile çekiniyorum. Yine de dürüst bir yanıt seçmeye gayret ediyorum. İtiraf etmeliyim ki, insan sevince üzerine bir aptallık çöküyor. Düşünmeden konuşuyor. Fakat bunu dert etmem için önümde uzun dakikalarım yok nasıl olsa.

“Ölmek dert değil de, ben seni iyi tanımadan gidecek oluşuma üzülüyorum.”

Vay canına, ölüm insana belli bir romantiklik de bahşediyor galiba. Şu cümleyi hayatıma giren hangi kadına söylesem, şimdiye kadar Taksim Meydanı'na heykelimi dikerdi. Lakin bizimkinde en ufak bir etkilene belirtisi yok. Dudağının kenarını hafifçe ısırarak bakıyor bana. Sözlerim onu daha çok kızdırmış gibi geliyor bir an. İltifat etmeyi öğrenmek için geç kaldım galiba.

“Kendimle ilgili o kadar çok yalan söyledim ki, gerçekte kimim, hikâyem ne, nerede başladı her şey, unuttum bile,” diyor, benden ziyade gökyüzüne anlatır gibi pencereden dışarıya bakarak.

Delirmiş olabilirim ama o an sahiden ölmeyi değil, sadece onu umursuyorum. Ona sınımsız sarılıp hikâyesini dinlemek istiyorum. Demirden bir zırh gibi üzerine giydiği umursamazlığı kırıp geçmek, altında yatan gerçek kadını görmek istiyorum. Başka bir dünyadan bakan gözlerinin ardındaki gizin sebebi ne?

Boğazın iki yakası arasındaki bu gerilim, bir destan yaratmıştı adeta. Kadınla erkek arasındaki gerilim de aşkı yaratır. Gerilim olmadan aşk olabilir mi?

Erkek hayal edendi, gözlerini ufka dikendi, “oyun” demekti erkek... Kadınsa düzeni koruyan, ayağı toprağa basandı. Toprak ve gökyüzü gibiydi kadın ve erkek. Aralarında sürekli şimşekler çakardı ki işte bu bir gerilimdi.

Gerilim hayatın devamlılığıydı. Eğer kadın gökyüzü olsaydı erkek gibi, ya da erkek toprak olsaydı kadın gibi, sürmezdi hayat filizlenir miydi hiç?

Bir gün yıldızsız bir zamanda bana “Sen Gece misin, yoksa Karanlık mı?” diye sormuştu. Çok yorgundum, cevap vermek istemedim aslında. O da yorgundu ama sorusunun cevabını almak istiyordu.

Hiçbir şey, bilinemezlik ve belirsizlik kadar yorucu olamazdı muhakkak, anlayabiliyordum onu.

“Karanlık değilim ben, Gece’yim.”

“Ne farkınız var?”

“Karanlık hiç’tir, hiçliktir. Belirsizdir Karanlık, yutar. Bense Gece’yim, sonluyum ve ölümcülüm. Belki çok uzun yaşıyor olabilirim ama ölümlüyüm. Ölümün olmadığı bir yaşamım olsun istemezdim zaten.”

“Tam olarak anlamadım”

“Ben ölürüm ve Gündüz doğar. Senin de çok sevdiğin Gündüz. Gündüz’le benim aramda hep bir çelişki, hep bir savaş ve gerilim vardır. Aramızdaki gerilimle birlikte çocuğumuz Hayat çıkıyor ortaya. Gerilim olmasa Hayat da olmayacak.”

“Peki ama Karanlık da Aydınlık’la zıtlık içinde değil mi?”

“Hayır. Karanlık hiçliktir dedim. Karanlık’ın gölgesi yoktur. Karanlık her şeydir ve hiçbir şeydir. Benim dolunaylı gecelerde dikkat edilirse gölgem bile oluşur. Sana başka bir örnek vereyim. Tahitililer ‘mana’ diye bir şeye inanırlar. ‘Mana’ her şeyin içinde mevcuttur. Hayvanların, ağaçların, insanların... O iyi veya kötü olabilir ama ona saygı duyulur. İçimizdeki ‘mana’ya saygı göstermeliyiz. İyiliğimize de, kötülüğümüze de. İkisi de bizim bir parçamız. Sadece hangisini öne çıkaracağımız önemli. Kişilik dediğimiz şey de tam bu işte.”

Orman kalabalık olmayı seviyordu. Hatta şairin dediği gibi, bir ağaç kadar tek ve hür ve kendisi gibi kalabalık ve kardeşlikle...

“Sen yalnızsın bense kalabalığım” dedi Orman.

“Yanıyorsun, ben kalabalığım ama bunu göstermiyorum. İçimde bütün renkler var. Sarı, mavi, yeşil... Kalabalığım ama göstermeyi sevmiyorum.

Labirent, çocuğumuz olan Hayat’a çok benzer. Hayat bir labirenttir ve hep kaybolma ve yeniden bulma arasındaki gerilimdir. Hem her şeydir, hem hiçbir şey, tıpkı renkler gibi...”

“Labirent’in hikayesini bilir misin Orman?”

“Sadece bugünkü Minos Adası’yla ilgili olduğunu duymuştum.”

“Okyanusun kalbinde yaşayan denizler tanrısı savaşta Kral Minos’un yanında olduğunu göstermek için denizden Beyaz bir boğa gönderir. Boğa herkesi

yemeye başlayınca, onu oyalamak için bir labirente kapatırlar. Fakat buna çok öfkelenir tanrı Poseoden ve kraliçenin aklına o güçlü boğayla çiftleşmeyi sokar. Bu ilişkinin nişanesi olarak Minotaur doğar.

Büyük kahraman Theseus, Atina’dan gelip ona aşık olan Ariadne labirentten kurtulmanın yolunu gösterir.

Beline bir ip bağlayarak kurtulacaktır labirentten Theseus.”

“Eee!”

“Labirent gerilimdir ama her gerilim bir kahramanlıkla son bulur.”

Bilinçli seçtiği yalnızlığında, sonsuzluğun bir parçası olarak, o sonsuzluğun içinde bir toz zerresi olarak oturdu ve bekledi Gece.

“Bazen çıldırmak boşlukta bir çılgılık, sıkıcı gerçekliğe ağır bir karşı duruştur” diye düşündü. Çıldırmamak için, yeni tartışmalar ve yeni karakterler bulmalıydı Gece. Gerilimi kendisi yaratmalıydı.

Gündüz ile arasındaki gerilimin mutluluğu ve yaratıcılığıyla daldı uykusuna.

ERTÜRK AKŞUN “SİYAH VE BEYAZIN DÜNYASI”

“Çok yalnız görünüyorsun.”

“Bunu ben seçtim.”

“Hiç kimseye bir faydan yok, bu yüzden mi seçtin yalnızlığı?”

“Bunu da nereden çıkardın. Gündüz’ün bana ihtiyacı var.”

“Kendini avutuyorsun.”

Duruyoruz.

Ben duruyorum ama Şehir nasıl duruyor hayret ediyorum. Bir çeşit bekleyişteyiz. Rakibinin gardını düşürmeyi bekleyen bir boksör gibi... İkimizin de aslında çok sorusu var bu sorulara verilecek de cevapları...

Ama silahı önce karşımızdakinin çekmesini, hatta ateşlemesini bekliyoruz.

Tetikte olmak!

Gerilim...

“Ben olmasam Gündüz’ün amacı olmaz ki. Amaç ise çok önemlidir, bütün canlılar... Nereye gidiyorsun, cümlemi tamamlamadım bile?”

“Anlam aramaya...”

Hep böyle yapardı Şehir. Hep aceleliydi ve hiçbir şeyin tamamlanmasına izin vermezdi.

Kaygı!

Kaygı, gerilimin en büyük dostuydu.

Çağımızın başıboş özgürlüğünün yarattığı kaygı, Şehir’ide ele geçirmişti. Kierkegard ne demişti sahiden; “Kaygı, özgürlüğün verdiği bir baş dönmesidir.”

Sınırları çizilmemiş bir çocuk gibi günümüzün insanı. Sınır yoksa güven de yok. Güven yoksa yerine bolca kaygı var.

Kaygı, Şehir’in ilk çocuğuydu.

Gece, Şehir’le konuşmalarından keyif almazdı. Gece acele yapılan hiçbir eylemden zevk almazdı. Gece çok yaşlıydı, sonsuz yaşlıydı.

Çoğu zaman ölümü özlüyordu.

Bilinçli seçtiği yalnızlığında mutluydu o. Ama sık sık da mutluluk nedir diye sorardı Dağ’a. Sohbet ederlerdi ve bir sonuca varamazlardı.

Dağ sessizdi.

Şehir ne kadar aceleliyse, Dağ da bir o kadar suskun ve yavaştı.

Dağ’la konuşmayı severdi Gece.

Bir defasında Dağ’la, komşusu olan diğer dağ arasına jiletten keskin bir ip gerilmişti. Uzun yollar aşır gelmiş bir Cambaz yürüyecekti ipin üzerinde.

Dediğim gibi; çok az konuşurdu Dağ. Bana bu hikayeyi anlatması bile hayli uzun sürmüştü. Ama dedim ya, “ben çok eskiyim ve en iyi öğrendiğim şeyse beklemek...”

Beklememin de bir tadı olduğunu öğrendim ben.

“Tel cambazını aşağı düşmekten ne korur biliyor musun?” diye sormuştum.

“Her şeyi unutup kendini boşlukta hissetmesi ve umursamazlığı” demişti yankılanan sesiyle Dağ.

“Hayır işte tam tersi, onu sürekli canlı tutan gerilimi... Başardım, dediği anda

uçurumu boylar emin ol” diye karşılık vermiştim. Sonrasında yine susmuştuk. Zıtlar arasındaki gerilim, hayatın kaynağıdır.

Okyanus ve Gece bir araya geldiğinde gerçekten ürkütücü oluyorlardı. Belki dolunay zamanında ve yıldızlar dünyanın üzerine saldırırcasına yağarken azalıyor olsa da ürkütücülükleri, yan yanayken genellikle korkunçtular.

Okyanus sonsuzluğu sevmiyordu. Gece bile sonsuzluktan korkuyordu. “Geceler sonsuzdur” suçlamasına maruz kalıyor olsa bile, aslında Gece sonsuz değildi, ne var ki sonsuzmuş gibi algılanıyordu.

Aslında Okyanus da sonsuz değil... O da tıpkı Gece gibi haksızlığa uğruyor, sonsuz sanılıyordu.

Okyanus iki yakasında ışıkların yandığı, köylerin olduğu, dağların çevrelediği bir nehir olmak isterdi hep.

O gece bana sevdiği bir hikayeyi anlatmıştı;

“Çok eskiden Çanakkale Boğazı’nın iki yakasında, birbirine delice âşık iki sevgili yaşamış. Biri boğazın en dar kısmı olan Trakya tarafında, Sentos’ta, diğeri de Anadolu tarafına denk gelen Abdydos’ta oturmuş. Aynı şehirlerde yaşıyor olmaları aşklarını engellememiş...

Abdydos kralının oğluymuş Leandros... Hero ise Afrodit’in tapınağında yaşayan bir rahibe... Hero, tapınağın dışına hiç çıkmamış çıkmamasına ama bir gün Afrodit’in genç yaşta ölen sevgilisi Adonis için düzenlenen törene katılmış. İşte sırada karşılaşmış Leandros’la... Âşık olmuşlar birbirlerine.

Gel gör ki imkânsız bir aşkmış bu...

Güzeller güzeli Hero’nun, Afrodit’in tapınağından çıkması mümkün değilmiş. Leandros da her gün nasıl geçsin koca boğazı karşıdan karşıya?

Sonunda bir gece dayanamamış Leandros, haber salmış Hero’ya... Tapınağın kulesinde gece vakitleri bir kandil yakmasını istemiş ondan. Hero da aysız bir gecede kuleye çıkıp yakmış kandili. Ve beklemeye başlamış yakışıklı sevgilisini.

Genç adam kandili takip ederek geçmiş koca boğazı. Sırılsıklam varmış sevdiğinin yanına. Bundan sonra her gece kandilin ışığını takip ederek karşı kıyıya ulaşmış Leandros. Halinden hiç de şikâyetçi olmamış. Her gece sevgilisinin kollarında uyumak uğruna göze almış o zor yolculuğu.

Uzun yaz geceleri son bulmuş artık. Mevsim değişmiş, boğazın havası gittikçe sertleşmeye başlamış. Rüzgar kuvvetli, dalgalar hırçın...

Bir gece yine dalmış soğuk sulara Leandros, fakat müthiş bir fırtına kopmuş... Genç adam dalgalarla boğuşup durmuş. Yine de hiç pes etmemiş. Ne de olsa canından çok sevdiği Hero’nun onu beklediğini biliyormuş. Ama şiddetli fırtına Hero’nun yaktığı kandili söndürüvermiş. Leandros, yönünü bulamadığı gibi çırpınıp durmuş dalgaların içinde.

Güzel Hero, kulede beklemeye devam etmiş sevdiği adamı... Yazık ki bütün gece gelen giden olmamış. Gün ışıdığına balıkçılar bulmuş yakışıklı ve cesur Leandros’un kıyıya vuran cesedini...

Sevgilisinin cansız bedenini gören Hero, bu acıya dayanamayıp kendini soğuk sulara bırakıvermiş. O da Leandros gibi dalgaların arasında kaybolup gitmiş...